

Тарас МАРШАЛОК

доктор економічних наук, доцент, Західноукраїнський національний університет, Україна, Тернопіль, marshaloktm@gmail.com, t.marshalok@wuni.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-2617-3415

АНАЛІЗ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТА МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ В УМОВАХ КОРОНАКРИЗИ

Вступ. Поширення коронавірусної інфекції спричинило виникнення значних проблем в економічній та соціальній сферах у глобальному вимірі. Світова економіка протягом 2020 р. зазнала значних втрат і, за прогнозами аналітиків, скоротиться приблизно на 4,9%, порівняно з 2019 р. Найбільше шкоди коронавірусна хвороба завдала туристичній, готельно-ресторанній, транспортній галузям економіки чи не у всіх країнах світу, вплинула на ділову активність та добробут громадян. Враховуючи те, що Україна є суб'єктом світових економічних відносин, коронакриза має негативний вплив на економіку нашої країни, спричинивши значні дисбаланси в державних фінансах, бюджетну кризу, призвівши до зростання безробіття, зниження добробуту громадян. Проте коронакриза є лише індикатором, який показав справжню інституційну спроможність державного управління України.

Мета дослідження – продіагностувати фіскальну політику України, виявити сильні та слабкі її сторони та розробити дієві механізми подолання фінансово-економічних дисбалансів, спричинених коронакризою.

Результати. У статті проаналізовано основні макроекономічні тенденції в Україні, на основі прогнозних показників дано оцінку перспектив розвитку економіки та соціальної сфери в Україні. Зазначено, що вітчизняна економіка перебуває в значній рецесії і, незважаючи на прогнозоване зростання макропоказників у 2021 р., все ще перебуватиме в стані кризи.

Виявлено значні фіскальні дисбаланси в Україні, констатовано, що, порівняно з 2018–2019 рр., розбалансований бюджет, а його дефіцит має загрозливий для економіки країни розмір. З початку 2020 р. в країні зростає боргове навантаження і вже до кінця року його значення буде сягати показників, що є вищими за критично допустимі значення, передбачені Бюджетним кодексом України.

Зауважено, що для подолання кризи варто змінити пріоритети в напрямку розвитку освіти і науки, допомоги малому та середньому бізнесу; забезпечити прозорість у діяльності державних інституцій; провести реформу судової системи; розпочати реальну боротьбу з корупцією.

Ключові слова: фінансова політика, економічна криза, дефіцит бюджету, доходи бюджету, видатки держави, безробіття, добробут громадян.

Рис.: 5, бібл.: 10.

Тарас МАРШАЛОК

доктор економічних наук, доцент, Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, Україна

АНАЛИЗ ФИСКАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ И МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИТУАЦИИ В УКРАИНЕ В УСЛОВИЯХ КОРОНАКРИЗЫ

Введение. Распространение коронавирусной инфекции привело к возникновению значительных проблем в экономической и социальной сферах в глобальном измерении. Мировая экономика в течение 2020 г. понесла значительные потери и, по прогнозам аналитиков, сократится примерно на 4,9%, по сравнению с 2019 г. Больше всего вреда коронавирусная болезнь нанесла туристической, гостинично-ресторанной, транспортной отраслям экономики едва ли не во всех странах мира, повлияла на деловую активность и благосостояние граждан. Учитывая то, что Украина является субъектом мировых экономических отношений, коронакризис имеет значительное негативное влияние на экономику нашей страны, вызвав значительные дисбалансы в государственных финансах, бюджетный кризис, приведя к росту безработицы, снижению благосостояния граждан. Однако коронакризис является лишь индикатором, который показал настоящую институциональную способность государственного управления Украины.

Цель исследования – продиагностировать фискальную политику Украины, выявить сильные и слабые ее стороны и разработать действенные механизмы преодоления финансово-экономических дисбалансов, вызванных коронакризисом.

Результаты. В статье проанализированы основные макроэкономические тенденции в Украине, а также на основе прогнозных показателей дана оценка перспектив развития экономики и социальной сферы в Украине. Подчеркнуто, что отечественная экономика находится в значительной рецессии и, несмотря на прогнозируемый рост макропоказателей в 2021 г., все еще будет находиться в состоянии кризиса.

Выявлены значительные фискальные дисбалансы в Украине, констатировано, что, по сравнению с 2018–2019 гг., разбалансирован бюджет, а его дефицит имеет угрожающий для экономики страны размер. С начала 2020 г. в стране растет долговая нагрузка и уже к концу года ее значение будет достигать показателей, которые выше критически допустимых значений, предусмотренных Бюджетным кодексом Украины.

Замечено, что для преодоления кризиса следует изменить приоритеты в направлении развития образования и науки, помощи малому и среднему бизнесу; обеспечить прозрачность в деятельности государственных институтов; провести реформу судебной системы; начать реальную борьбу с коррупцией.

Ключевые слова: фискальная политика, экономический кризис, дефицит бюджета, доходы бюджета, расходы государства, безработица, благосостояние граждан.

Taras MARSHALOK

*Dr. Sc. (Economics), Assoc. Prof., West Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine, marshaloktm@gmail.com, t.marshalok@wunu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-2617-3415*

**ANALYSIS OF FISCAL POLICY AND MACROECONOMIC SITUATION
IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF CROWN CRISIS**

Introduction. *The spread of coronavirus infection has caused significant economic and social problems in the global dimension. The world economy suffered significant losses during 2020 and, according to analysts, will shrink by about 4.9% compared to 2019. Coronavirus disease has caused the most damage to the tourism, hotel and restaurant, transport sectors of the economy in almost all countries of the world, the virus has a significant impact on business activity and welfare of citizens. Given that Ukraine is a subject of world economic relations, the corona crisis has a significant negative impact on the economy of our country, causing significant imbalances in public finances, the budget crisis, leading to rising unemployment, reduced welfare. However, the corona crisis is only an indicator that has shown the true institutional capacity of public administration in Ukraine.*

The purpose of the article is to diagnose the fiscal policy of Ukraine, identify its strengths and weaknesses and develop effective mechanisms to overcome financial and economic imbalances caused by the “corona crisis”.

Results. *The article analyzes the main macroeconomic trends in Ukraine, as well as, based on forecast indicators, assesses the prospects for economic and social development in Ukraine. It was found that the domestic economy is in a significant recession and despite the projected growth of macroeconomic indicators in 2021, the economy will still be in crisis.*

Significant fiscal imbalances in Ukraine have been identified, it has been stated that compared to 2018–2019, the budget in Ukraine is unbalanced, and its deficit is threatening to the country's economy.

From the beginning of 2020, the country's debt burden is growing and by the end of the year, its value will reach indicators that are higher than the critical values provided by the Budget Code of Ukraine.

It was noted that in order to overcome the crisis, it is necessary to change the priorities in the direction of education and science development; assistance to small and medium business; to ensure transparency in the activities of state institutions; to reform the judiciary; start a real fight against corruption.

Keywords: *fiscal policy, economic crisis, budget deficit, budget revenues, state expenditures, unemployment, welfare of citizens.*

JEL Classification: E62, G01.

Постановка проблеми. Глобалізаційні процеси, порушення усталених норм життя, поширення коронавірусної інфекції, карантинні обмеження, які запроваджували і запроваджуються у більшості країн світу,

призвели до значних соціально-економічних проблем у глобальному вимірі. Такі проблеми породили значні дисбаланси у державних фінансах. Світові організації, уряди країн, провідні науковці перебувають

в пошуку ідеальної моделі економічної та фіскальної політик, яка дала б змогу швидко адаптуватися до наявних умов, подолати кризу, перезапустити економіку, підвищити рівень життя людей.

Все частіше в Україні можна спостерігати наближення колапсу державних фінансів, значні бюджетні дисбаланси, бюджетну кризу. З огляду на це, виникає потреба в аналізі стану економіки, державних фінансів, виявленні ризиків та загроз у фіскальній сфері, пошуку оптимальних шляхів подолання соціально-економічної кризи.

Метою статті є діагностика фіскальної політики України, виявлення сильних та слабких її сторін та розроблення ефективних механізмів подолання фінансово-економічних дисбалансів спричинених коронакризою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі подолання економічних дисбалансів, через призму фіскальної та монетарної політик, присвячено наукові роботи відомих зарубіжних вчених: М. Вебера, К. Вікселя, У. Годлі, В. Зомбарта, Н. Калдора, К. Касселя, ДЖ.-М. Кейнса, К. Кумара, Х. Мінські, Ф. Перру, А. Пігу, П. Самуельсона, Р. Солоу, Дж. Стігліца, А. Сміта, М. Фрідмана, Дж. Хікса.

Вітчизняні науковців, які приділили значну увагу антикризовому регулюванню економіки через фінансові та фіскальні інструменти, варто виокремити В. Андрущенко, І. Богдана, Т. Богдан, А. Гальчинського, О. Длугопольського, О. Єфімової, В. Зимовця, Ю. Кравчука, А. Крисоватого, В. Козюка, О. Лактіонової, Д. Лук'яненка, С. Онишко, В. Сацика, В. Суторміної, В. Федосова, К. Швабія.

Однак такі дослідження базуються на аналізі причин та наслідків фінансово-економічних криз, що вже відбулися, та пошуку оптимальних шляхів вирішення проблем соціально-економічного характеру. Але, у

зв'язку з новим видом загрози – коронавірусної хвороби, уряди і наука постали перед дилемою подолання фінансово-економічної кризи, спричиненої пандемією. Саме тому виникла нагальна потреба розроблення дієвих механізмів подолання економічної кризи через призму фіскальної політики. Остання має бути спрямована на макроекономічний розвиток та підвищення соціального клімату в світі й Україні зокрема.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якщо проаналізувати основні макроекономічні показники в Україні у докризові 2018–2019 р. у 2020 р. та прогнозні показники на 2021 р. (рис. 1), можна побачити, що вітчизняна економіка перебуває в стані кризи.

Аналізуючи динаміку і прогнозні дані щодо зміни ВВП у період з 2018 по 2021 рр., спостерігаємо його зростання у 2018 та 2019 рр. на рівні 3,4% та 3,2% до попереднього року відповідно. Така динаміка може свідчити про позитивні тенденції в ці періоди. Проте, за оцінками Міжнародного валютного фонду, у 2020 р. економіка України скоротиться на 7,7%, що свідчить про значну соціально-економічну кризу в країні. Основною причиною таких негативних наслідків є пандемія коронавірусної хвороби, яка призвела до економічних дисбалансів у більшості країн світу. Проте, за прогнозами МВФ, у 2021 р. економіка України має зрости на 3,6%. Але цього недостатньо для того, щоби досягти показника докризового 2019 р. Що засвідчує довгий шлях виходу економіки нашої країни зі стану кризи.

Аналізуючи рівень інфляції, безробіття, доходів домогосподарств, курс національної валюти щодо долара США (рис. 2–3), можна зробити висновки, що такі показники вказують на системну кризу, яка спричинила негативний вплив на рівень зайнятості в країні, купівельну спроможність громадян і можливість заощаджувати у національній валюті.

ПОДАТКИ І ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА

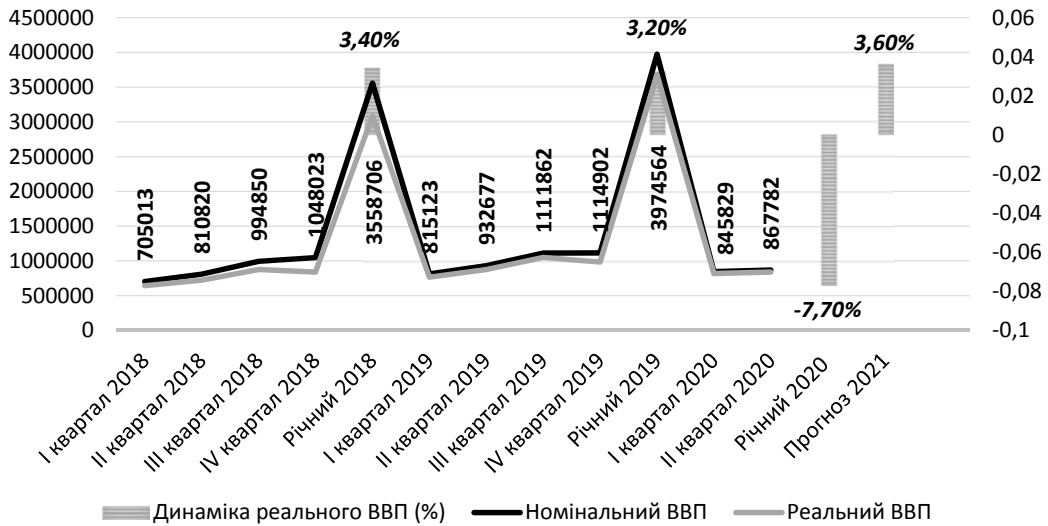

Рис. 1. Динаміка та прогностні показники валового внутрішнього продукту в Україні у 2018–2021 рр. (тис. грн / у % до попереднього року) [1; 2; 3].

Поширення коронавірусної інфекції, карантинні обмеження призвели до зростання безробіття в Україні. У 2020 р., за макроекономічними прогнозами, безробіття становитиме 10% (за офіційними даними, за три квартали 2020 р. рівень безробіття становив 9,7%), що є загрозовим показником, який може призвести до зниження

рівня соціальної захищеності та добробуту громадян. Відповідно до прогнозів КМУ, у 2021 р. такий показник знизиться до 9%, але все буде більшим, ніж у 2019 р. Тому вкотре констатуємо продовження системної кризи у 2021 р.

Зростання рівня безробіття в Україні може призвести до зниження реальних до-

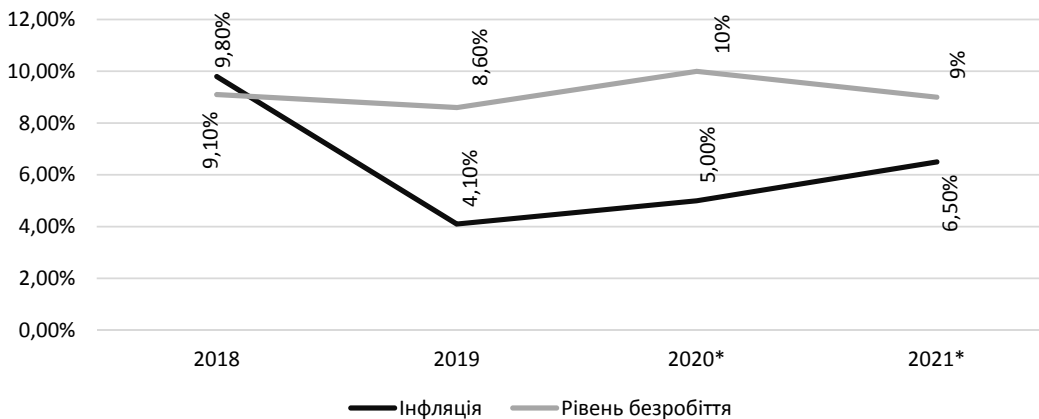

Рис. 2. Показники інфляції (у %) та рівня безробіття в Україні у 2018–2021 рр. (тис. чол.) [4; 5].

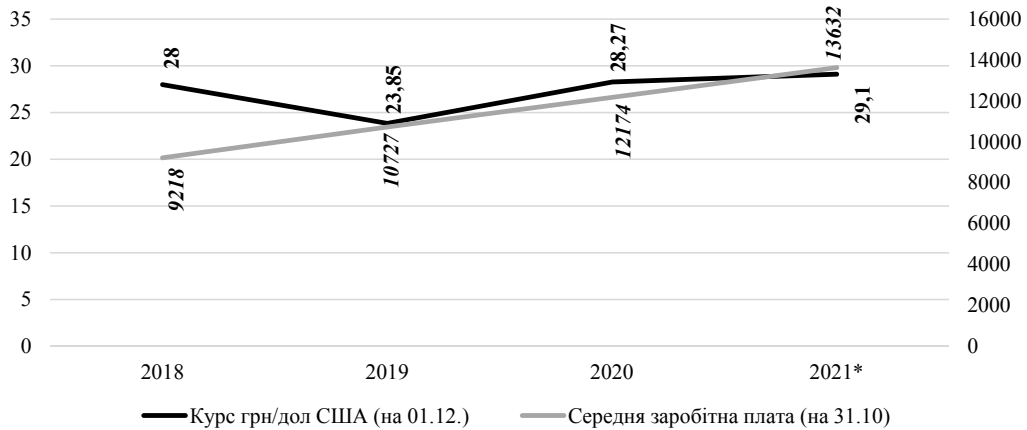

Рис. 3. Динаміка курсу гривні щодо долара США та рівень середньої заробітної плати в Україні у 2018–2021 рр. (грн) [6].

ходів домогосподарств у 2021 р., незважаючи на певне зростання номінального рівня заробітної плати.

За прогнозами Національного банку України, в нашій країні у 2020–2021 р. спостерігатиметься девальвація національної валюти. Станом на 31.12.2020 рр., офіційний курс гривні щодо долара США становив 28,27 грн. Прогнозний курс у 2021 р. становитиме 29,1 грн/дол. США. Варто зазначити, наприкінці 2019 р. курс був 23,85 грн/дол. США. Зазначені дисбаланси можуть спричинити зниження рівня заощаджень і породити ризики, пов'язані із втратою платоспроможності громадян.

За таких умов держава повинна стати тим суб'єктом, зусилля якого мають бути спрямовані на подолання економічної кризи. А політику антикризового регулювання економіки необхідно проводити через застосування фіскальних монетарних інструментів. Використовуючи податкові, боргові та монетарні інструменти, ефективно спрямовуючи і розподіляючи видатки бюджету, держава здатна впливати на рівень доходів громадян, попит та пропозицію, обмінний курс та інфляцію.

Проаналізувавши показники виконання державного бюджету у 2018, 2019 та 2020 р., а також показники, передбачені проектом Закону “Про державний бюджет України на 2021” (рис. 4), можна зробити наступні економічні висновки.

У 2020 р. та прогнозованому 2021 р. Україна перебувала і перебуватиме у стані бюджетної кризи, яка виникла як наслідок фінансово-економічної коронакризи. Зокрема, якщо у 2018–2019 рр. за підсумками року дефіцит коливався в межах від 1,66% та 1,96% до ВВП, то у 2020 р. такий показник зріс до загрозливих 7,5% і, за прогнозами Кабінету Міністрів, знизиться до рівня 5,7% стосовно ВВП у 2021 р. Така ситуація свідчить про наявність бюджетних дисбалансів, потребу залучення додаткових боргових ресурсів для погашення дефіциту. В свою чергу, нарощування державного боргу може призвести до зростання боргової залежності країни, потреби переорієнтування видатків бюджету на його обслуговування і погашення.

Зростання рівня державного боргу може стати гальмом для підвищення рівня соціального захисту громадян, підвищення пенсій, заробітних плат, можливості

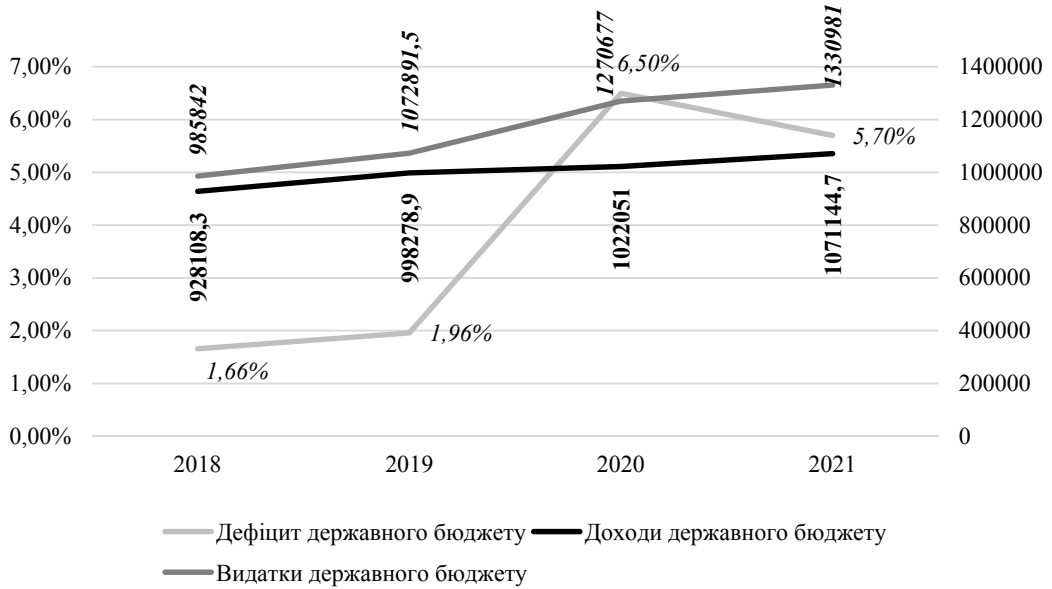

Рис. 4. Динаміка доходів, видатків та дефіциту Державного бюджету України у 2018–2021 рр.

своєчасного фінансування захищених і незахищених бюджетних видатків. Переорієнтування державних видатків у напрямку погашення та обслуговування боргу може призвести до довготривалого виходу країни з економічної кризи, згорання або недофінансування запланованих інфраструктурних, освітніх, наукових проектів, зниження обороноздатності країни, призупинення політики децентралізації. І як наслідок – зниження рівня добробуту громадян, економічної активності в Україні.

Аналіз показників державного боргу України дає змогу спостерігати наступні тенденції (рис. 5).

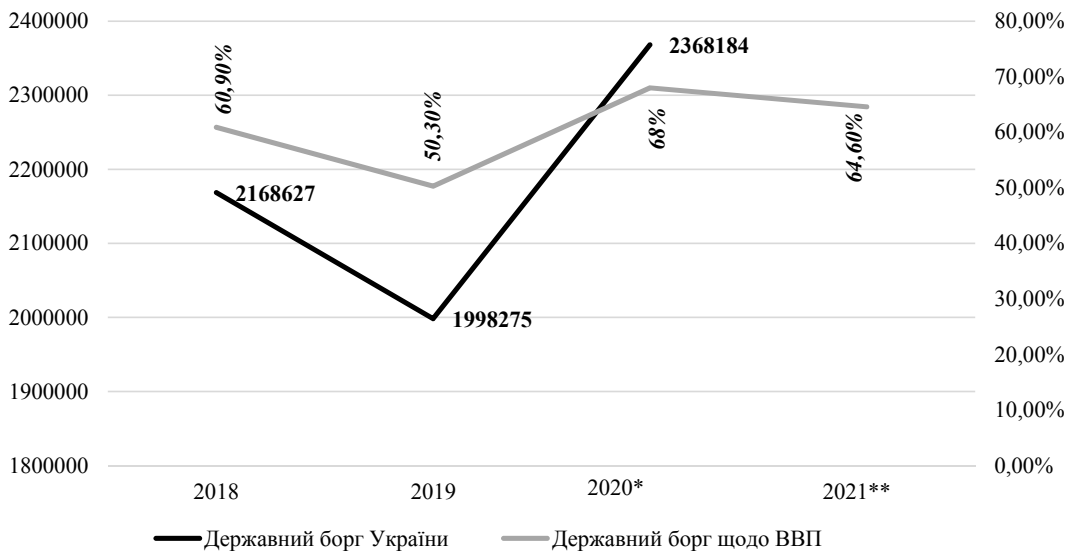
Рівень боргу у 2018–2019 рр. перебував в межах допустимих значень – 60% ВВП. Такі параметри вважаються допустимими і вказують про стійку макроекономічну ситуацію в країні. Проте показники 2020 р. та прогноз на 2021 р. вказують на зростання державного боргу в Україні

(68% у 2020 та 64,6 % у 2021 рр.). Своєю чергою, високі показники державного боргу у поєднанні із високим рівнем дефіциту державного бюджету свідчать про загрозу неплатоспроможності країни, невиконання державою своїх зобов'язань перед кредиторами та громадянами.

Основною причиною економічної кризи та фіскальних дисбалансів є поширення коронавірусної хвороби. За оцінками експертів, у 2020 р. зниження світового ВВП становитиме близько 4,9%, проте у 2021 р. світовий ВВП має зрости на 5,4% [9]. Але якщо у 2021 р. світова економіка зросте на 0,5%, порівняно з докризовим 2019 р., то ВВП України відновити до докризового рівня у 2021 р. не вдасться. Проте певні позитивні тенденції в Україні можна буде спостерігати – після глибокої рецесії відбудуватиметься часткове відновлення економіки.

Варто зазначити, що карантинні обмеження, які запроваджені в світі та Україні,

ПОДАТКИ І ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА

**Рис. 5. Динаміка державного боргу в Україні у 2018–2021 рр.
(у млн грн та відсотках до ВВП) [7; 8].**

*Станом на 31.10.2020.

** Прогнозні показники за даними Міністерства фінансів України

найбільш негативно вплинули на такі галузі економіки, як: туристична сфера, готельно-ресторанний бізнес і транспорт. Причиною зниження ділової активності вітчизняних суб'єктів підприємницької діяльності можна вважати відкритість вітчизняної економіки, імпорто- та експортозалежність деяких її галузей.

Зниження ділової активності суб'єктів господарювання, скорочення експортних та імпорتنних операцій, зниження купівельної спроможності громадян стали причиною бюджетних дисбалансів, про які зазначалося вище. У першому півріччі 2020 р. спостерігалось недовиконання основних показників державного бюджету за доходами, що призвело до потреби перегляду державного бюджету за видатками. В Україні спостерігається замороження підвищення оплати праці працівникам у сфері освіти, культури, спорту, також значно обмеженими стали ресурси Державного фонду регі-

онального розвитку, з якого фінансувалися проекти, пов'язані зі здійсненням політики децентралізації.

В результаті змін, внесених до Закону України “Про Державний бюджет України на 2020 рік”, було створено Фонд боротьби з COVID-19 (65,959 млрд грн), який мав бути спрямований на подолання наслідків поширення коронавірусної інфекції. Проте 31,448 млрд грн цього фонду передбачені для реалізації проекту “Велике будівництво” і були спрямовані на будівництво та ремонт інфраструктурних об'єктів, водночас для потреб Міністерства охорони здоров'я передбачено 16,580 млрд грн, що майже удвічі менше, ніж для Міністерства інфраструктури України. Такий розподіл коштів, на наш погляд, є неприпустимим в умовах зростання загрози поширення коронавірусної хвороби [10]. Ще гіршою є ситуація щодо підтримки малого та середнього бізнесу та соціально незахищених верств

населення. Зокрема, на потреби Мінекономіки та Мінсоцполітики України скеровано 8,251 та 3,457 млрд грн відповідно. Тому можна зробити висновок, що в Україні передусім підтримують масштабні проекти для представників великого бізнесу, водночас малий і середній бізнес не отримали достатньої допомоги і зазнали найбільше втрат, що є неприпустимим і може призвести до загрози зубожіння населення, трудової міграції, зниження добробуту громадян.

Найбільш незахищеною стала сфера освіти і науки. Для забезпечення належних умов надання послуг у цій галузі з Фонду боротьби з COVID-19 було спрямовано лише 52,2 млн грн, що становить 0,1% від його загального розміру.

На наше глибоке переконання, такі підходи є абсолютно неприйнятними і завдають шкоди Україні в соціальному та економічному плані. Неправильний перерозподіл коштів призведе до зростання безробіття, руйнування малого та середнього бізнесу, відтоку трудового капіталу за кордон, зниження рівня освіченості громадян, демотивації працівників освіти, культури та спорту, що породить значні загрози для розвитку України.

Висновки. Для пом'якшення наслідків економічної кризи, подолання бюджетних дисбалансів, швидкого виходу зі стану рецесії, підвищення соціальної захищеності громадян та зростання їх добробуту, відновлення довіри перед зовнішніми та внутрішніми кредиторами і залучення необхідного фінансового ресурсу в Україні потрібно провести низку заходів, серед яких доцільним буде: зміна пріоритетів у напрямку розвитку освіти і науки через підтримку перспективних наукових проектів; допомога малому та середньому бізнесу через скасування надмірної фіскалізації діяльності малих підприємств на час пандемії; забезпечення виплат допомоги в еконо-

мічно обґрунтованому розмірі особам, які постраждали від дії жорстких карантинних обмежень; досягнення прозорості у діяльності державних інституцій; реформування судової системи, яка була і залишається деструктивним елементом державного управління і виступає найбільшим гальмом для реформування соціально-економічної сфери України; подолання корупції в органах державної влади; забезпечення прозорої політики у фіскальній сфері загалом і підходів у розподілі видатків зокрема.

Список використаних джерел

1. Валовий внутрішній продукт. МінФін. веб-сайт. URL : <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/2017/>.
2. Основні макроекономічні показники економічного і соціального розвитку України на 2021 рік: експертний огляд. Децентралізація: URL : <https://decentralization.gov.ua/news/12690>.
3. GDP Forecast. International Monetary FUND. URL : <https://www.imf.org/en/News>.
4. Національний банк України зберіг облікову ставку на рівні 6%. Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rishennya-oblikova-stavka-2020-10-22/>.
5. Зведена таблиця індексів споживчих цін за останні роки (%). МінФін. URL : <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/>.
6. Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2021–2023 роки. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2020-%D0%BF#Text>.
7. Державний борг України. МінФін. URL : <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/>.
8. Держборг на кінець року становитиме 68% ВВП – глава Мінфіну. Укрінформ. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3103420-derzborg-na-kinec-roku-standovitime-68-vvp-glava-minfinu.html>.
9. World Economic Outlook Update, June 2020. International Monetary Fund. URL : <https://www>.

[imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/06/24/WEOUpdateJune2020](https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/06/24/WEOUpdateJune2020).

10. Фонд боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2 та її наслідками. Міністерство фінансів України. URL : https://mof.gov.ua/uk/data_and_analytics-433.

References

1. Valovyi vnutrishnii produkt. [Gross domestic product]. MinFin – Ministry of Finance. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/2017/>.

2. Osnovni makropokaznyky ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku Ukrainy na 2021 rik: ekspertnyi ohliad. Detsentralizatsiia [The main macroeconomic indicators of economic and social development of Ukraine in 2021: an expert review. Decentralization]. Available at: <https://decentralization.gov.ua/news/12690>.

3. GDP Forecast. International Monetary FUND. Available at: <https://www.imf.org/en/News>.

4. Natsionalnyi bank Ukrainy zberih oblikovu stavku na rivni 6% [The National Bank of Ukraine kept the discount rate at 6%]. Natsionalnyi bank Ukrainy – National Bank of Ukraine. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/irishennya-oblikova-stavka-2020-10-22>.

5. Zvedena tablytsiia indeksiv spozhyvchykh tsin za ostanni roky (%) [Summary table of consumer price indices for recent years (%)]. MinFin – Ministry of Finance. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/>.

6. Pro skhvalennia Prohnozu ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku Ukrainy na 2021–2023 roky [On approval of the Forecast of economic and social development of Ukraine for 2021–2023]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2020-%D0%BF#Text>.

7. Derzhavnyi borh Ukrainy [Public debt of Ukraine]. MinFin – Ministry of Finance. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/>.

8. Derzhborh na kinets roku stanovytye 68% VVP – hlava Minfinu [The national debt at the end of the year will be 68% of GDP – the head of the Ministry of Finance]. Ukrinform. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubic-economy/3103420-derzhborh-na-kinec-roku-stanovitime-68-vvp-glava-minfinu.html>.

9. World Economic Outlook Update, June 2020. International Monetary. Available at : <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/06/24/WEOUpdateJune2020>.

10. Fond borotby z hostroiu respiratornoiu khvoroboiu COVID-19, sprychynenoiu koronavirusom SARS-CoV-2 ta yii naslidkamy. [Fund for the control of acute respiratory disease COVID-19 caused by SARS-CoV-2 Coronavirus and its consequences]. MinFin – Ministry of Finance. Available at: https://mof.gov.ua/uk/data_and_analytics-433.

Стаття надійшла до редакції 16.11.2020.